

תמצית הש"ס

חולין ל"ג – ס"ב:

לפרטים - 0527692282

ל"ג. האם ישראל ונכרי מותרים באכילת ריאה - רב אחא בר יעקב אמר שלר"ל יוצא שלישראל מותר לאכול את הריאה, כיון שהשחיטה מתירה, אבל לנכרי אסור, דהריאה מתחילת השחיטה היא כמונחת בסל, והרי זה כאבר מן החי. ואין להקשות איך יתכן שיהיה מותר לישראל ואסור לעכו"ם, כיון שיש טעם לחילוק זה. אמנם בברייתא מבואר שגם עכו"ם מותר בריאה, דאיתא בברייתא שמותר לחתוך אחרי השחיטה לפני שמתה הבהמה, כזית בשר מבית השחיטה ולמולחו ולהדיחו היטיב, ולאוכלו אחרי שתמות, וגם עכו"ם מותרים בזה.

ל"ד. ואף שלרבי יהושע חולין שנעשו על טהרת תרומה דינם כתרומה ויש בהם שלישי, מתני' לא איירי בנעשו על טהרת תרומה, דאין בשר בתרומה, ואף שאף בקדשים אין חיה, מ"מ בשר בבשר מיחלף אבל בשר בפירי לא מיחלף.

אמנם שיטת עולא שלרבי יהושע חולין שנעשו על טהרת הקודש יש בהם שלישי, וא"כ י"ל דמתני' איירי בחולין שנעשו על טהרת הקודש.

וכדמצינו שטען ר"א שבנבלת עוף טהור האוכל אותה מטמא בגדים אף שהיא עצמה לא מטמאה, וא"כ איך נאמר שהאוכל חמור פחות מהדבר הנאכל. וענה לו רבי יהושע שאין ללמוד מנבלת עוף טהור מפני שהיא חידוש, ואדרבה יש ללמוד שהמאכל חמור ממי שאכלו, ממה שמאכל נטמא מכביצה והאוכלו אינו נטמא אא"כ אכל חצי פרס. וענה ר"א שאין ללמוד חומרת טומאה משיעורי הטומאה, ועוד טען ר"א למה האוכל שני נעשה שני. וענה רבי יהושע שמצינו ששני עושה שני ע"ל משקין דכל הפוסל את התרומה והיינו שני, מטמא משקים להיות תחילה, ונמצא ששני שנגע באוכל שיש עליו משקין נעשו המשקין תחילה והאוכל נהיה שני, וא"כ כ"ש שהאוכל שני יהיה שני. וענה לו ר"א דא"כ שהשני יעשה ראשון, דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה (חוץ מטבול יום), ועוד טען ר"א למה האוכל שלישי נעשה שני. וענה לו רבי יהושע שבאמת רק בחולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שני, כיון שהיא טומאה אצל הקודש.

ל"ד: שיטת רבי ינאי שהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקודש נעשה שני לקודש. ונמצא שיש מחלוקת אם גם בחולין שנעשו על טהרת הקודש נעשה שני או לא.

שיטת עולא שהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נעשה שלישי ואסור באכילת תרומה.

רב המנונא הקשה מהא דאיתא במתני' שראשון לחולין טמא ומטמא, והשני פוסל תרומה, ואינו מטמא דשלישי בתרומה אינו עושה רביעי, והשלישי של חולין נאכל בנזיד הדמיע והיינו תבשיל שמעורב בו תרומה, ואי נימא שהוא אסור בתרומה איך מותר לאכול דבר שפוסלו מאכילת תרומה ולאכול עמו תרומה.

ל"ה. עולא תי' דשאני נזיד הדמיע שאין בו כזית תרומה בכדי אכילת פרס.

שיטת רבי יונתן שהאוכל שלישי של תרומה אסור באכילת תרומה אך מותר בנגיעה.

שיטת רב יצחק בר שמואל בר מרתא שהאוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת הקודש, מותר לאכול קודש, מפני שרק קודש עצמו עושה רביעי בקודש. ואף שלרבי יהושע האוכל שלישי בחולין שנעשו

ל"ג. האם ישראל ונכרי מותרים באכילת ריאה - רב אחא בר יעקב אמר שלר"ל יוצא שלישראל מותר לאכול את הריאה, כיון שהשחיטה מתירה, אבל לנכרי אסור, דהריאה מתחילת השחיטה היא כמונחת בסל, והרי זה כאבר מן החי. ואין להקשות איך יתכן שיהיה מותר לישראל ואסור לעכו"ם, כיון שיש טעם לחילוק זה. אמנם בברייתא מבואר שגם עכו"ם מותר בריאה, דאיתא בברייתא שמותר לחתוך אחרי השחיטה לפני שמתה הבהמה, כזית בשר מבית השחיטה ולמולחו ולהדיחו היטיב, ולאוכלו אחרי שתמות, וגם עכו"ם מותרים בזה.

שלישי ורביעי בחולין שנעשו על טהרת קודש או תרומה

מבואר במתני' שבעלי חיים שנשחטו ולא יצא מהם דם כשרים. לת"ק נאכלים בידיים מסואבות והיינו בלא נטילה שגזרו חכמים שסתם ידים יהיו שניות, משום שלא הוכשרו בדם, ולר"ש השחיטה עצמה מכשירה.

הגמ' שואלת שהרי אין שני עושה שלישי בחולין, ומתני' הא איירי בחולין, דהא תנא במתני' חיה, ואין חיה שהיא קדשים. ועוד דבקדשים אם לא יצא דם לא הוכשר הקרבן. ועוד שהרי גם אם יצא דם מ"מ דם קדשים אינו מכשיר, דכתיב "על הארץ תשפכנו כמים" לומר שדם שאינו נשפך כמים אינו מכשיר. ועוד דאף בלא הכשר דם ליתכשרי בחיבת הקודש.

ל"ג: רב נחמן מבאר דאיירי בחולין שנלקחו מכסף מעשר, וכרבנן דס"ל שכל דבר הטעון ביאת מים מדרבנן אסור באכילת מעשר (ומטמא את הקודש ופוסל את התרומה, אבל בחולין מותר. ולר"מ אף במעשר מותר).

רב שימי בר אשי דוחה שגם רבנן לא אסרו מעשר אלא באכילה ולא בנגיעה, (וחולין מותרים אפי' בנגיעה), והמשנה אוסרת בסתמא אף היכא שהטמא מאכיל אדם אחר.

רב פפא מבאר דאיירי בידיים שהם ראשון לטומאה, וכרשב"א דס"ל שהידיים נעשות תחילות לתרומה או לחולין ושניות לתרומה אבל לא לחולין, ואיירי בהכניס ידיו לבית המנוגע שלר"ע ידיו תחילות (דביאה במקצת שמה ביאה, וגזרו שידיו יהיו כגופו, ולרבנן ידיו שניות, דגזרו שידיו יהיו שניות). הגמ' מבארת שאין להעמיד מתני' כר"ע דס"ל שהידיים הם תחילות, ד"ל שרק לתרומה וקדשים הם תחילות אבל לחולין הם שניות, ואף שר"ע סובר ששני עושה שלישי בחולין, דכתיב "כל אשר בתוכו יטמא", י"ל שרק בטומאה דאורייתא יש שלישי ולא בטומאה דרבנן כגון טומאת ידים.

רב אלעזר מבאר דמתני' איירי בחולין שנעשו על טהרת הקודש, ודלא כרבי יהושע דס"ל שחולין שנעשו על טהרת הקודש אין בהם שלישי. (דהנה שיטת ר"א שהאוכל ראשון או שני או שלישי לטומאה, הרי הוא טמא באותה רמת טומאה שאכל. אבל שיטת רבי

על טהרת תרומה נעשה שני לקודש, שאני תרומה שמה שנעשה על טהרת תרומה הוא כטומאה לגבי קודש, וכדמצינו שבגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש. ורובא סובר שבמדרסות יש לחוש שתשב עליהם אשתו נדה, ומשא"כ בפירות שאין לחוש. אבל לרבי יצחק אף פירות שנעשו על טהרת תרומה הם טמאים לגבי קודש.

ל"ה: ואף שעם הארץ נאמן לומר על חבית של תרומה ששמר אותה בטהרה מפני שהפריש לתוכה רביעית קודש, לא אומרים שהתרומה מטמאה את הקודש, מפני שכשהתרומה והקודש בחיבורים, מתוך שנאמן על הקודש נאמן גם על התרומה.

אמנם מצינו מחלוקת תנאים בחולין שנעשו על טהרת הקודש, שיש תנא שסובר ששלישי של חולין שנעשו על טהרת הקודש דינם כקודש, ומטמאים משקה קודש ופוסלים אוכלי קודש. ולר"א בר צדוק דינם כתרומה ואין בהם רביעי, ולת"ק דר"א בר צדוק דינם כחולין, ואין להם אפי' שלישי.

הכשר לקבלת טומאה

מתי דם מכשיר לקבלת טומאה-

ר"ש במתני' סובר שבעלי חיים שנשחטו, השחיטה מכשירה אותם לקבל טומאה. רב אסי סובר שכוונת ר"ש שדווקא השחיטה מכשירה, אבל הדם אינו מכשיר מפני שדם שחיטה לא נחשב משקה, ונ"מ שאם הוא נפל על זרעים לא הוכשרו. עוד סובר ר"ש שדם המת של בהמה שמתה מאיליה, וכן דם מגפתו מהמכה, אינו מכשיר, אמנם דם חללים של בהמה שנהרגה מכשיר, דכתיב "ודם חללים ישתה" (אמנם דם קילוח אינו מכשיר דאינו דם הנפש), אבל דם שחיטה אף דכתיב ביה "על הארץ תשפכנו כמים", הפסוק בא להתיר דם פסולי המוקדשין בהנאה, אף שפסולי המוקדשין אסורים בגיזה ובעבודה.

ל"ו: איתא בברייתא ששיטת רבי שדם השחיטה מכשיר, ולרבי חייה תולין, ולכן אמר רבי אושעיא שיש לסמוך על דעת ר"ש שהשחיטה מכשרת ולא הדם.

רב פפא מבאר ששניהם מודים שדם השחיטה כולה, מכשיר, והמחלוקת היא היכא שנתקנה הדם בין הסימן הראשון לשני, שלרבי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, ולרבי חייה אינה לשחיטה אלא לבסוף ובתחילה זה דם מכה שאינו מכשיר, ותולין היינו שרק אם יש דם בגמר שחיטה הוא מכשיר, ורבי אושעיא אמר שר"ש ורבי חייה שניהם סוברים שדם הסימן הראשון שנתקנה אינו מכשיר, וא"כ רבי הוא יחיד מול ר"ש ורבי חייה.

רב אשי מבאר שרבי חייה מסתפק אם ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף או שאינה אלא לבסוף, וא"כ דם הסימן הראשון שנתקנה הוא ספק מכשיר, ורבי אושעיא אמר שלענין שריפה גם לר"ש וגם לרבי חייה אין שורפים, וא"כ רבי הוא יחיד לגבי ר"ש ורבי חייה.

הכשר חבית הקודש-

צריך של מנחות הוכשר לקבלת טומאה מפני חבית הקודש. ור"ל מסתפק אם מהניא חבית הקודש למנות בו ראשון ושני או לא.

רבי אלעזר רוצה ללמוד מדכתיב "מכל האוכל אשר יאכל וכו' אשר יבוא עליו מים יטמא" שרק אוכל הבא במים מקבל טומאה, אבל חבית הקודש אינה כמים, דאיתיר קרא למעט חבית הקודש, דכבר כתיב "וכי יותן מים על כל זרע". והגמ' דוחה ששני הפסוקים נצרכים לטומאת מת ולטומאת שרץ, וקמ"ל בעינן הכשר אפי' בטומאת שרץ ששיעורה בכעדשה, ואפי' בטומאת מת שהיא שבעה ימים.

ל"ז: והא דמשמע ממתני' ששחיטה בלי דם מכשירה למימני ראשון ושני, וכן הוצר ענביו לגת הודה הלל לשמאי שזה הוכשר, היינו מדרבנן, ואילו ספיקו של ר"ל הוא לענין לשרוף, שהרי הכשר חבית

הקודש זה מדאורייתא, דכמו שמצינו שמורים עצים ולבנה שמקבלים טומאה מדכתיב "והבשר" אף שאינם בני אכילה, ה"ה חבית הקודש מכשירה מדאורייתא בלי משקה, ועל זה הסתפק ר"ל אם מונים בזה ראשון ושני או לא. תיקו.

אמנם מהא דכתיב "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" אין ראייה שחבית הקודש מכשירה מדאורייתא, (שהרי דם קדשים אינו מכשיר, ומשקי בית מטבחיא אינם טמאים ואינם מכשירים בין המים בין הדם), ד"ל דאירי שהעביר את הבהמה בנחל ואחרי השחיטה עדיין משקה טופח עליה.

התר בהמה מסוכנת ע"י שחיטה

ל"ז: מנלן שבהמה מסוכנת מותרת באכילה ע"י שחיטה, ולא לומדים מ"זאת החיה אשר תאכלו" שמסוכנת שאינה חיה אין לאכול-

אין ללמוד ממה שהתורה אסרה נבילה לאחר מיתה, שמסוכנת מחיים מותרת. דדילמא נבילה היינו מסוכנת, ומחיים נאסרה בעשה וכו"ל, ולאחר מיתה נאסרה בלאו "לא תאכלו כל נבילה".

ואין ללמוד ממה שהתורה אסרה טריפה שנחסר מגופה, שמסוכנת שלא נחסר מגופה מותרת. דדילמא טריפה היינו מסוכנת, וקרא אתא לעבור עליו בעשה ולא תעשה, ואם תאמר א"כ למה צריך קרא לאסור נבילה, י"ל דהיינו נבילה היינו טריפה היינו מסוכנת, וקרא אתא לעבור עליו בשני לאוין ועשה.

ל"ז: הגמ' לומדת להתיר מסוכנת מדכתיב "וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו", ואמרו שכוונת התורה בזה לומר שאיסורי נבילה וטריפה יחולו על איסור חלב, ובהכרח שטריפה היינו לאחר מיתה, דאם הכונה למסוכנת א"צ לאסור חלב נבילה, שהרי כבר מחיים היא אסורה כשהיא מסוכנת, ואפי' היכא שעשאה גיסטרא, ודאי היה רגע אחד לפני מיתתה שהיתה מסוכנת. וכן יש ללמוד מדכתיב בפסוק זה פעמיים חלב, לומר שנבילה וטריפה איסור חלבם ובשרם שוה, אבל במסוכנת אסור רק החלב.

וכן יש ללמוד להתיר מסוכנת ממה שאמר יחזקאל "הנה נפשי לא מטומאה (שלא הרהרתי ביום לבוא לידי טומאה בלילה) ונבילה וטריפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה (והיינו מסוכנת, ומבואר שמסוכנת מותרת, דאל"כ מאי רבותיה), ולא בא בפי בשר פיגול" (שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם, וי"א שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנתיה).

מתי הבהמה נקראת מסוכנת- לרב אם מעמידים אותה על רגליה ואינה עומדת זו היא מסוכנת, ואפי' אם יש לה כח לאכול בקעיות, וי"א אפי' אוכלת קורות.

ל"ח. באיזה מצב השחיטה מתירה מסוכנת-

לרשב"ג צריך לשוחטה בזמן שמפרכת ביד וברגל. לרב חסדא דהיינו באמצע השחיטה, אבל בתחילת שחיטה לא, ולרב נחמן בר יצחק אף בפירכוס בתחילת השחיטה כשרה, ולרבא צריך פירכוס בסוף השחיטה, דילפינן מ"תחת אמו" שיתום פסול לקרבן, והיינו שמתה בגמר הלידה, דאם מתה אח"כ הרי א"צ שתחיה אחרי שחיטה, ואם מתה לפני השחיטה פסול מ"כי יולד", (ומשור או כשב ממעטים כלאים, ומעז ממעטים נדמה עז שילדה מתיש ובנה דומה לרחל, ומכי יולד ממעטים יוצא דופן, ומשבעת ימים ממעטים מחוסר זמן).

ולר"א מספיק שזינקה שנפחה בגרונה והדם קילח. ואמר ר"ש שאם שחט ובבוקר מצא שהכתלים של בית השחיטה מלאים בדם זה מראה שזינקה והיא כשרה, והיינו כשיטת ר"א.

ולחכמים צריך שתפרסם ביד או ברגל, ואפי' פשטה ולא כפפה או כפפה ולא פשטה, כשרה, וכן אם כשכשה בזנבה כשרה. הדין הנ"ל הוא בין בבהמה דקה בין בבהמה גסה, אולם בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה, זה אינו סימן חיות אלא דרך הוצאת נפש, אולם אם החזירה ידה כשרה. ועוף אפי' לא רפרף אלא גפו ולא כשכש אלא זנבו כשרה.

בהמה שהיא בחזקת בריאה א"צ בה את הסימנים הנ"ל.

ואם היתה גועה בקול עבה כשרה, אבל בקול עמום לא, ואם הטילה רעי, במתרות כשרה אבל בשותתת לא, ואם כשכשה באוזנה כשרה.

בהמה שנשחטה עבור עכו"ם

ל"ח: לת"ק שחיטתו כשרה, דאף דס"ל לענין קדשים שהבעלים ג"כ יכולים לפגל בקרבן, מ"מ ס"ל דלא אמרינן סתם מחשבת עכו"ם לעבודת כוכבים.

ר"א פוסל אפי' אם שחטה כדי שהנכרי יאכל מחצר כבד שלה, דס"ל שבקדשים אף הבעלים מפגלים, וסתם מחשבת עכו"ם לעבודת כוכבים. ואיתא להלן (ל"ט): שאם נתן לו נכרי זוז עבור חלק בבהמה, אם יכול לדחותו השחיטה כשרה, ואם הוא אלים השחיטה פסולה.

ורבי יוסי אומר שאם בקדשים שהמחשבה פוסלת, רק העובד יכול לפסול, כ"ש בחולין שאין מחשבה פוסלת, שרק השוחט יכול לפסול, ולכן אע"פ ששמענו להדיא שכוונתו לשם עבודת כוכבים, השחיטה כשרה. והלכה כרבי יוסי.

וי"מ שהמחלוקת היא כשמענו להדיא שמחשבתו לשם עבודת כוכבים, ת"ק מכשיר משום דס"ל שרק בקדשים יכול הבעלים לפגל ולא בחולין. ור"א סובר שפסול משום שלומדים חולין מקדשים. ולרבי יוסי אף בקדשים רק המקריב יכול לפסול.

ל"ט: אם מפגלים מעבודה לעבודה - בהמה שנשחטה ע"מ לזרוק דמה או להקטיר חלבה לעבודת כוכבים, לריו"ח פסולה, דס"ל דבקדשים מחשבים מעבודה לעבודה, וילפינן חולין מקדשים. ולר"ל מותרת, דס"ל שלא ילפינן חולין מקדשים. וכן נחלקו בשוחט קדשים לשמה ע"מ לזרוק את הדם שלא לשמה, וקמ"ל שר"ל מכשיר גם בקדשים, משום שאין לומדים מחשבת שלא לשמה ממחשבת פיגול, וריו"ח פוסל אפי' בחולין.

והנה הא דאמר רבי יוסי שאין מחשבה פוסלת בחולין, אין הכונה שאינה פוסלת כלל, שהרי השוחט לשם עבודת כוכבים פסולה. אלא הכונה או לענין מחשב מעבודה לעבודה (ולפ"ז ר"ל חזר בו), או שהכונה שבחולין אין מחשבה פוסלת בד' עבודות, אלא רק בשתי עבודות.

מחשבת עבודה זרה אחר השחיטה

ל"ט: השוחט ואח"כ חשב לזרוק את הדם או להקטיר את החלב לעבודת כוכבים, לא הכריעו חכמים בדין זה (בקיסרי) לא לאיסור ולא להתר.

הגמ' אומרת שאין לומר שלא הורו לאיסור משום דעת ת"ק שמתיר בשוחט עבור עכו"ם, ולא הורו להתר משום דעת ר"א שאוסר בשחיטה עבור עכו"ם, ד"ל שת"ק מתיר רק בסתמא ולא כשמענו שחשב לעבודת כוכבים, ור"א לא אוסר אלא בעכו"ם, אבל בישראל אין אומרים שהוכיח סופו על תחילתו.

אלא צ"ל דהנה איתא בברייתא שמסוכן שכתב נכסיו לאחרים והיו בהם עבדים, והמקבל צוות, לא קנה, ואם שתק ולבסוף צוות קנה, ואם זיכה לו ע"י אחר בפניו ושתק ולבסוף צוות, לת"ק אם הוא כהן העבדים אוכלים בתרומה, משום שהוא רצה את העבדים וחזר בו,

ולרשב"ג הוכיח סופו על תחילתו שלא רצה במתנה, ושתק מפני שהשטר לא הגיע לידו. ולכן בשוחט ואח"כ חשב לא הורו להתר משום דעת רשב"ג, ולא הורו לאיסור משום דעת ת"ק.

ומה שמצינו שבריא שאמר כתבו גט לאשתי, אם הוא בריא זה אינו כלום, ואם עלה לגג והפיל עצמו ומת הרי זה גט (אבל בנפל מעצמו אינו גט). אין מכאן ראייה להוכיח סופו על תחילתו, דשאני הכא שאמר כתבו.

מ: השוחט לשם הרים או ימים או נהרות או מדברות שעשאם ע"ז, ואפי' שניים שוחטים יחד ואחד כיוון לשם אחד מאלו, שחיטתו פסולה, אבל אינו אסור בהנאה. והא דאיתא בברייתא שאם שחט לשם הנ"ל אסור בהנאה, וכן בשוחט לשם חמה ולבנה או כוכבים ומזלות או לשם מיכאל השר הגדול או לשם תולעת קטנה, היינו בשחט לשם המלאך הממונה על ההר.

שחיטת בהמת חבירו לשם ע"ז

היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודת כוכבים, לרב הונא אם השתחוה לה לא אסרה, אבל אם עשה בה מעשה כגון ששחט בה אפי' סימן אחד, אסרה. וה"ה חטאת דינה כדבר שאינו שלו, אבל בדבר שלו יכול לאסור גם בלי מעשה.

מ: השוחט חטאת בשבת בחוץ, איתא בברייתא שהוא חייב ג' חטאות. הגמ' אומרת שלרב הונא שהבהמה נאסרת כבר בסימן אחד, אינו חייב משום שחוטי חוץ, וכיון שרב הונא סובר כעולא שבכל דהו נאסרה, א"כ אף חטאת העוף ששחט בה סימן אחד נאסרה בכל דהו ואינו חייב משום שחוטי חוץ. ואם אמר שעובדה בגמ' זביחה (בכל הזבחים), או שהיה חצי קנה פגום והוסיף כל שהוא וגמרו (בחטאת העוף), חייב גם משום שחוטי חוץ.

לרב נחמן ורב יצחק ורב עמרם אף ע"י מעשה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ורק אם היא שלו או שיש לו בה שותפות יכול לאוסרה. ולגבי חטאת ס"ל שיכול הבעלים לאוסרה, דכיון דקני ליה לכפרה כדידיה דמו.

מ"א: עכו"ם שניסך יינו של ישראל, איתא בברייתא שלת"ק היין נאסר, ולרבי יהודה בן בתירא ורבי יהודה בן בבא אינו נאסר, מפני שאין מנסכים יין אלא בפני עבודת כוכבים, ועוד מפני שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

הגמ' רוצה לתלות את המחלוקת הנ"ל אם אדם אוסר דבר שאינו שלו או לא במחלוקת זו. והגמ' אומרת שהסוברים שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, י"ל שזה דווקא בישראל, שתולים שהתכוון לצערו, אבל עכו"ם או ישראל מומר אוסר של חבירו. וכן מטמא ומדמע ומנסך שבשוגג פטור ובמזיד חייב, היינו בישראל מומר.

איזו שחיטה אסורה משום מראית העין

אין שוחטים לתוך ים או נהר, מפני שיאמרו שהוא שוחט לשר של הים.

וכן אין שוחטים לתוך כלים מפני שיאמרו שהוא מקבל את הדם לעבודת כוכבים, אבל בספינה יכול לשחוט לתוך כלים אם הדם שותת לים, מפני שרואים שהוא עושה כך כדי לא ללכלך את הספינה, ובברייתא איתא שמוציא ידו חוץ לספינה ושוחט, והדם שותת ויורד על דופני הספינה.

מ"א: וכן אין לשחוט לתוך עוגה של מים, מפני שיאמרו שהוא שוחט לבבואה, אבל אם המים בעוגה עכורים מותר.

אין שוחטים כלל לתוך גומא, אבל אם רוצה לנקות את חצירו, ישוחט חוץ לגומא, ויעשה משם חריץ לגומא, ובשוק לא יעשה כך משום "ובחוקותיהם לא תלכו", ואם עשה כך צריך בדיקה אחריו.

שחיטה לשם קרבנות

השוחט (או שניים ששחטו ואחד חשב) לשם דבר שהוא נידר ונידב, כגון לשם עולה או שלמים או אשם תלוי או פסח או תודה שחיטתו פסולה, מפני שהרואה יסבור שהקדישים ושקדשים בחוץ מותרים, והיינו כרבי אלעזר הסובר שאפשר להתנדב אשם תלוי בכל יום שמא חטא. ופסח אף שקבוע זמן להקרבתו, מ"מ אפשר להקדישו כל השנה. ואם שחט בעל מום, לרבי ינאי שחיטתו כשרה, מפני שיודעים שאינו קרבן, ולר"ח שחיטתו פסולה, דפעמים המום מכוסה. ואם שחט לשם עולת נזיר שחיטתו פסולה, דיאמרו שנדר נזירות בצינעא.

ר"ש מכשיר בכל אלו דלא חייש למראית העין.

השוחט לשם דבר שאינו נידר ונידב, כגון אשם ודאי או בכור או מעשר, שחיטתו כשרה.

השוחט לשם חטאת שחיטתו כשרה, ואם הוא חייב חטאת ואמר לשם חטאתי, שחיטתו פסולה.

השוחט לשם תמורה שחיטתו כשרה, ואם יש זבח בביתו ואמר לשם תמורת זבחי, שחיטתו פסולה.

השוחט לשם עולת יולדת, אם אין לו אשה שחיטתו כשרה, ואם יש לו אשה ואמר לשם עולת אשתי, שחיטתו פסולה, ואף שאין קול שילדה, י"ל שהפילה.

אלו טריפות:

לתנא דמתני' טריפה אינה חיה, ורמז לדבר מדכתיב "וזאת החיה אשר תאכלו", דאם אינה חיה אין לאוכלה, והיינו טריפה. ומ"זאת" לומדים שהרואה הקב"ה למשה מכל מין ואמר לו זאת אכול וזאת לא תאכל. והמ"ד שטריפה חיה לומד זאת מ"בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" אלו י"ח טריפות שנאמרו למשה בסניני.

מקור איסור אכילת טריפה הוא "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו".

מיני הטריפות

י"ח טריפות שנאמרו למשה בסניני-

נקובת הוושט אפי' במשהו. (ויש לוושט שתי עורות, החיצוני אדום והפנימי לבן ואם הם התחלפו היא טריפה, ואם ניקב רק אחד מהם כשרה, אבל אם ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה, טריפה. וקרום שעלה על המכה אינו מכשיר. ובהמה שיש ספק אם היא דרוסה, א"א לבדוק את הוושט מבחוץ אלא מבפנים. מ"ג.)

פסוקת הגרגרת שנחתך רוב הקנה לרוחבו.

ניקב קרום של מח.

ניקב הלב עד בית חללו.

נשברה השדרה ונפסק החוט שלה פסיקת החוט היא טריפה ונשברה השדרה זה רק אורחא דמילתא.

ניטל הכבד ולא נשתייר ממנו כלום, (וי"א שצריך שישאר כזית כדי להכשיר. מ"ג.)

ריאה שניקבה או חסרה, ולר"ש רק בניקבה לבית הסמפונות היא טריפה.

ניקבה הקיבה, (ואם ניקב הקורבן והכיס שלו קיים, או שניקב הכיס והקורבן קיים, או שניקבו שניהם זה שלא כנגד זה, כשרה. מ"ג.)

ניקבה המרה (לרבי יוסי ברבי יהודה, וכן הלכה, ויש חולקים, דכתיב באיוב "ישפוך לארץ מורתני" ולא מת, וענה להם ריב"ר שאין מזכירים מעשה ניסים. ואם הכבד סותם את מקום הנקב כשרה. מ"ג.)

ניקבו הדקין.

ניקבה הכרס הפנימית במשהו או שנקרעה רוב הכרס החיצונה, ולר"י או טפח אף שאין בו רוב, או רוב אף שאין בו טפח. (נתבאר נ:).

המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ שהנקב נראה בחוץ.

נפלה מן הגג אע"פ שאין שבר נראה בה.

נשתברו רוב צלעותיה.

דרוסת הזאב, ולר"י בגסה רק דרוסת ארי היא טריפה, ונחלקו בגמ' (נ"ב:) אם ר"י חולק או מפרש.

עוף הדק שנדרס ע"י נץ, או עוף גס שנדרס ע"י עוף דורס גס.

הגמ' דלהלן מונה מקרים נוספים ב"ח טריפות, והגמ' מבארת שחלקם בכלל הי"ח טריפות, וכמה מינים במשנה נחשבים לאחד.

זה הכלל כל שאין כמוה חיה הרי היא טריפה.

מ"ב: טריפות שלא נמנו במשנה-

בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה הרי היא טריפה, ויש שמכשירים אותה.

חסרון בשדרה היא טריפה. לב"ש ב' חוליות ולב"ה חוליה אחת.

גלודה שניטל עורה והופשטה כולה היא טריפה, ור"מ מכשיר.

חרותא שצמקה הריאה מחמת בעתה, היא טריפה.

שבע טריפות שמונה האמוראים - עצם הירך שיצאה ממקומה, או שלקתה בכליה אחת, או שניקב הטחול (אבל ניטל כשרה), או שנדלדלו הסימנים ברובם, או שנעקרה הצלע מעיקרה, או גולגולת שנחבסה ברובה, או שנקרע בשר החופה את רוב הכרס, היא טריפה.

מ"ג. ח' מיני טריפות נאמרו למשה בסניני, והם נקובה פסוקה נטולה חסורה קרועה דרוסה נפולה ושבורה.

לקותא לעולא אינה טריפה, ולרכיש בר פפא היא טריפה.

שאר דברי הגמ' שולבו לעיל.

מ"ג: ספק דרוסה - בהמה שנכנס לה קוץ לוושט, ואין רואים פגימה מהצד החיצוני, לעולא אין חוששים שהיה נקב ונסתם, דס"ל שאין חוששים לספק דרוסה. וחכם אחד אמר שכל ההתר הוא בנמצא, אבל אם הקוץ נתחב בוושט לא, ואמר רב כהנא שהחידוש של עולא הוא בנתחב, אבל בנמצא כשר שהרי כל חיות הבר אוכלות קוצים. ולא דמי לחתיכה משתי חתיכות, דהתם איתחזק איסורא. ולא דמי לשוחט בסכין ונמצאת פגומה, דהתם יש ריעותא בסכין. ולא דמי לספק טומאה ברה"י, דהלכתא גמירי לה מסוטה.

תורבץ הוושט

תורבץ הוושט הוא מקום בוושט שאם חותכו הוא מתרחב, וי"א דהיינו מקום שאם חותכו אינו מתכווץ, וי"א דהיינו מקום הבליעה ושיעורו פחות משעורה ויותר מחיטה.

לרב היא טריפה בניקב במשהו, ולשמואל רק בנחתך ברובו היא טריפה, כיון שאינו מקום שחיטה. והיה מעשה שהתחילו את השחיטה בתורבץ הוושט וגמרו בוושט עצמו, ורבי הטריף את הבהמה, כרב דאמר במשהו, וכשמואל שאינו מקום שחיטה.

הגמ' שואלת שלרב עצמו כשר כיון דס"ל שזה מקום שחיטה, ולשמואל ג"כ כשר כיון שלא נחתך ברובו, ואין להחמיר כשניהם, כדמצינו שהעושה כחומרי ב"ש וב"ה עליו נאמר "הכסיל בחושך הולך", (ואם עושה כקולי שניהם הוא רשע, אבל יכול לעשות כקולי וחומרי ב"ש, או כקולי וחומרי ב"ה, אמנם אחר שיצאה בת קול ואמרה שההלכה כב"ה, אין לעשות כב"ש, אמנם דעת רבי יהושע שאין משיגים בבת קול).

מ"ד. הגמ' מתרצת שרברא סובר שדעת רב שתורבץ הוושט אינו מקום שחיטה, ומ"מ נפסל במשהו.

המקום בוושט הכשר לשחיטה - למעלה עד כדי תפיסת יד ג' ד' אצבעות לצד הראש, ולמטה עד מקום השיער. הגמ' שואלת שרב אמר שטפח בוושט סמוך לכרס הוא כרס הפנימי, והגמ' אומרת שרב אמר טפח בכרס סמוך לוושט, או שמדובר בשור שיש לו הרבה שיער.

תורבץ הוושט שניטל מהלחי - אם ניטל כולו, הוא כנעקרו סימנים דהוי טריפה, וכן סימנים שנדלדלו ברובם הוי טריפה, אבל אם הוושט עדין מחובר לבשר, או שנקרו רוב הסימנים ונשאר מיעוט במקום אחד, כשרה.

פסוקת הגרגרת

מ"ד: פסוקת הגרגרת הוי טריפה.

י"א דהיינו שנפסקה ברוב עביה אף שאינו רוב חללה, וי"א דהיינו שנפסקה ברוב חללה. ומעשה ברב שנשאל על פסוקת הגרגרת, ובדק את רוב עביה, ואמרו לו שלמדמם שצריך רוב חללה, ושלח אותה לרבה בר בר חנה שבדקה ברוב חללה והכשירה, וקנה רבה בר בר חנה מבהמה זו, ואין בזה חכם שאסר שאין חבירו רשאי להתיר, כיון שרב לא אסר, ואין בזה משום בהמה שהורה בה חכם, שאמר יחזקאל שלא אכל ממנה, (וי"מ שכוונתו שלא אכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה), דזה רק בדבר התלוי בסברא, אבל בדבר התלוי בקבלה לא. ואין בזה משום הרחק מן הכיעור, שהרי לא ראוי לקנות חפץ שדן עליו או שהתירו או שהעיד עליו, מפני שזה רק בדבר שיש לחשוך שקנה בזול, אבל כאן שהמשקל מוכיח שלא קנאו בזול מותר.

הרואה טריפה לעצמו זהו תלמיד חכם, וי"א שעליו נאמר שונא מתנות יחיה, וי"א שכל הקורא ושונה ורואה טריפה לעצמו ושימש ת"ח, עליו הכתוב אומר "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", וי"א שזוכה ונוחל עוה"ז ועוה"ב.

רבי אלעזר היה נמנע מלקבל מתנה מבי נשיאה, או לבוא לאכול שם, משום שונא מתנות יחיה, אבל רבי זירא היה אוכל לאכול, ואמר שהם מתכבדים בו.

מ"ה. ניקבה הגרגרת בהרבה נקבים קטנים, אם הנקבים מחסרים מהגרגרת מצטרפים לכאיסר, ואם אינם מחסרים מהגרגרת מצטרפים לרוב. (וכן מצינו בטומאת גולגולת שאם ניקבה וחסר ממנה כשיעור מקדח אינה מטמאה, והרבה נקבים מצטרפים לשיעור זה). ובעוף מקפל את מקום הנקבים ומניחו על פי הקנה, ואם זה תופס את רוב הקנה הוי טריפה.

ניטלה רצועה מהגרגרת, היא מצטרפת לכאיסר בעיגול.

נפחתה כדלת שמה שנפחת תלוי ועומד, אם נפחת כדי להכניס איסר לרוחבו, הוי טריפה.

נסדקה - לרב צריך שתשאר חוליה למעלה וחוליה למטה, ולריו"ח די שישאר משהו למעלה ומשהו למטה.

מקום השחיטה בצוואר - כל הצוואר כשר לשחיטה, מהטבעת הגדולה, עד תחילת אונות הריאה, מפני שמקום השחיטה הוא המקום בצוואר שפושטתו בשביל לרעות, בלי אונס חיצוני, ובלי שהוא עצמו משך את הסימנים. וילה"ס אם מה שנפשט כשהיא אונסת עצמה בכלל מקום השחיטה או לא, תיקן.

פסול שע"י נקב

ניקב הקנה למטה מן החזה, דינו כמו בניקב הריאה שאפי' משהו פוסל. (חזה הניתן לכהנים בשלמים היינו השומן הרואה את הקרקע עד הצלעות, בין הצוואר לכרס, וחותרן צלע מכל צד).

ניקב קרום של מח - היינו הקרום העליון, ויש מחלוקת אם צריך שניקב גם התחתון. הקרום התחתון דומה לשק שבו מונח המח, וכמו הקרום של הביצים. כל מה שבתוך העצם המקיפה את המח דינו כמח שנטרף בנקב משהו, ומה שהתחיל לצאת, והיינו מחוץ לשני הבלוטות שיש שם, דינו בחוט השדרה שנטרף רק ברוב, ומה שנמצא ליד הבלוטות עצמם מסתבר שדינו ככפנים.

מ"ה: ניקב הלב לבית חללו - אביי רצה לומר שהכונה דווקא לחלל הגדול, כמו שבניקבה הריאה לבית הסמפונות היינו סמפון גדול. והגמ' דוחה ששם כתוב סמפונות והיינו כל הסמפונות, אבל כאן אף החלל הקטן נקרא חללו.

דין נקב בקנים המתפצלים מהקנה אחרי שנכנס לריאה - הקנה היוצא ללב, והיינו הקנה הנמצא על דופני הריאה, לרב נטרף במשהו, ולשמואל דווקא ברובו. והקנה הפורש לריאה דינו כריאה שנטרף במשהו, והקנה הפורש לכבד דינו ככבד שנטרף רק בכולו, וי"א שהפורש לריאה דינו ככבד, והפורש לכבד דינו כריאה.

חוט השדרה שנפסק

לרבי היינו ברובו, (י"א רוב מוחו וכ"ש רוב עורו, וי"א רוב עורו אבל רוב מוחו אינו מטריף), ולרבי יעקב אפי' ניקב הוי טריפה. רבי לא סמך על הוראתו להקל. ורב הונא אמר שאין הלכה כרבי יעקב.

ואם נתמרח המח והיינו שנשפך כמים, או שנתמסס והיינו שאינו יכול לעמוד, פסול. ורב ירמיה מסתפק מה הדין היכא שאינו יכול לעמוד מפני כבדו. תיקן. ואם נתמזמז נתרוקן מקצת מהמח מאיליו כשר, אף שמי שנתמזמז מוחו אינו מוליד.

חוט השדרה היינו עד בית הפרשות והיינו המקום שהוא מתפצל שם, וא"א לכוון מקום זה לא בגדי שמן ולא בגדי כחוש, אלא עד הראשונה טריפה בשלישית כשרה ובשניה ספק. הגמ' מסתפקת אם עד בכלל או לא, ואת"ל שאין עד בכלל ילה"ס מה הדין בפי הפרשה ממש, ואת"ל עד בכלל ילה"ס מה הדין אם נפסק הפיצול עצמו.

מ"ו. בעוף חוט השדרה הוא למטה מהאגפים לרב ינאי, ועד בין האגפים לר"ל.

ניטל הכבד, אם לא נשתיר כלום הוי טריפה, ואם נשתיר פחות מכזית, לרבי חייא הוי טריפה, ולר"ש בר רבי כשרה. והכזית שנשאר י"א שצריך שיהיה במקום מרה, וי"א במקום שהיא חיה תחת הכליות ששם הכבד מעורה בגוף הבהמה, ורב פפא אמר שכיון שנחלקו בזה צריך להזהר שיהיה כזית בשני המקומות. ואם נדלדל הכבד, כיון שנשאר כזית במקום מרה וכזית במקום שהיא חיה כשרה. והגמ' מסתפקת מה הדין אם הכזית מתלקט מכמה מקומות, או שהוא כרצועה, או שהוא מרודד. תיקן.

טריפת הריאה

ריאה שניקבה - י"א דהיינו שניקב קרום העליון, וי"א קרום התחתון והעליון. ואם ניקב העליון ולא התחתון כשר כיון שהתחתון מגין, ואם ניקב התחתון ולא העליון נחלקו רב אחא ורבינא אם העליון מגין או לא, ולהלכה העליון מגין.

מ"ז: רב יוסף אמר שריאה שכשנפחים בה שומעים קול יציאת אויר, מניחים על מקום הקול נוצה או רוק או קש ונופחים, אם הם מבצצים הוי טריפה ואם לאו כשרה, ואם לא יודעים מהיכן הקול מניחים את הריאה במים פושרים (מפני שחמים מכווצים וקרים מקשים), ונופחים, ואם ניכרת יציאת האויר טריפה, ואם לאו כשרה מפני שניקב רק אחד הקרומים.

ריאה שניטל קרום העליון שלה ונראית כתמורה אדומה כשרה.

ריאה שהאדימה - לרבא אם האדימה מקצתה כשרה אבל כולה פסולה, ורבינא אומר שאם מקצתה כשרה משום שתחזור ותבריא א"כ אפי' כולה כשרה, וכדמצינו שבשמונה שרצים שעורם קשה חייב בשבת משום חובל בנצרר הדם, ובשאר שקצים ורמשים שעורם רך אין החובל חייב עד שיצא מהם דם, אבל בלא יצא דם אין חילוק בין מקצת להכל.

ריאה שיבשה מקצתה טריפה, והיינו שנפרכת בציפורן. ואף שבאזון שיבשה שזה מום בבכור לת"ק היינו שאם תינקב לא יצא דם, ולרבי יוסי בן המשולם צריך שתיפרך בצפורן, כאן אפי' לת"ק בעינן שתיפרך בצפורן, דכיון שבריא לא שלטא זיקא, לולא זה חוזרת לבריא אותה.

ריאה שיש בה גלדים שחורים או בגוונים שונים, כשרה.

בועה שיש ספק אם ניקבה אחרי השחיטה או לפני, אין נוקבים בועה אחרת ובודקים אם היא דומה לה.

שתי אונות שאינם סמוכות הדבוקות זו לזו בסירכא, א"א לבדוק שם, אמנם אם הם סמוכות היינו רביתיהו.

מ"ז: שתי בועות הסמוכות זו לזו, לרבא א"א לבדוקם וודאי מחמת נקב עלו, אבל בועה אחת שנראית כשניים, מנקבים בצד אחד, ואם נשפך מאחת לשניה זו בועה אחת וכשרה, ואם לאו טריפה.

אונות הריאה - חמשה אונות יש לבהמה, וכשפניה מול האדם ותלויה ברגליה צריך להיות שלש בימין ושניים בשמאל, ואם יש פחות או יותר מחמש, או שיש בצד אחד יותר ובשני פחות, הוי טריפה. ומרימר מתיר כשיש לה אונא נוספת, אם היא עומדת בשורת שאר האונות, אבל אם היא עומדת בין האונות הוי טריפה. ויש אונא שיש לכל הבהמות מהמרעה, ואינה טריפה, אמנם אם היא גבגב הריאה אפי' גודלה כעלה הדס הוי טריפה.

מ"ז: שינוי מראה הריאה -

ריאה הדומה לבקעת הוי טריפה. י"מ דהיינו שדומה במראה שנעשית לבנה ע"י נפיחה, וי"מ דהיינו שדומה במישוש שהיא קשה כעץ, וי"מ דהיינו שהיא חלקה ואין לה חיתוכי אונות.

ריאה שהיא ככוחלא כשרה, אבל שחורה טריפה, דשחור אדום הוא אלא שלקה, וירוקה (ככרת) ואדומה כשרה, כדמצינו שרבי נתן אמר שלא למול תינוק אדום שמתו שני אחיו מחמת מילה, עד שיבלע בו דמו, וכן אמר שלא למול תינוק ירוק שמתו אחיו מחמת מילה עד שיפול בו דמו, והמתינו ומלו אותם ולא מתו, (וקראו להם נתן הבבלי על שמו).

ריאה שנראית ככבד כשרה, אבל הנראית כבשר או ככשותא וכמוריקא היא טריפה.

מקום האטום בריאה חותכים אותו בסכין, אם יש שם מוגלא כשרה, ואם אין שם מוגלא מניחים שם נוצה או רוק ונופחים, אם הם מבצבצים כשרה שהרי עובר שם אויר, ואם לאו הוי טריפה.

קרום שעלה מחמת מכה אינו מכשיר אותה.

ריאה שנחסרה מבפנים - ריאה שנשפכה כקיתון כשרה, דחסרון מבפנים לא שמייה חסרון, (והא דתנן שריאה ניקבה או שחסרה, היינו חסרה מבחוץ, ובאמת חסרה היינו ניקבה, ונ"מ לר"ש שמטריף רק בניקבה לבית הסימפונות, שאם יש בנקב חסרון טריפה בכל גוונא.) אמנם אם הסימפונות לא עומדות הוי טריפה, ובודקים זאת ע"י שמביאים קערת חרס מצופה עופרת שהיא חלקה, ושופכים לתוכה את הריאה, אם יש בה כתמים לבנים הוי טריפה, ואם לאו כשרה. וריאה שנימוקה שבמקצתה לא נשאר כלום אך אינה נשפכת כקיתון, אם הקרום שלה קיים כשרה אפי' נימוקה בכרביעית. (ניטל החרס או שהתליע הכבד, כשרה).

מ"ח: ריאה שניקבה והצלעות סותמות את הנקב, אם זה במקום הצלעות דבוקות לדופן והיינו במקום חיתוכי האונות סמוך לצוואר כשרה, ואם לאו טריפה. ואמר רבינא שכל ההכשר הוא רק כשהריאה אחוזה בבשר שבין שתי הצלעות, (אא"כ ניקב גם הבשר, וכן מרה שניקבה והכבד סותמה אם ניקב גם הכבד הוי טריפה), אבל אם היא אחוזה בצלעות עצמן דינה כנקובה. (מי שניקב הגיד שלו הוא פסול מלבוא בקהל, ואם נסתם כשר מפני שהוא מוליד).

ריאה הדבוקה לצלעות אין חוששים שהיה שם נקב, אמנם אם עלו שם אבעבועות חוששים שהיה שם נקב, וי"א שגם בלי אבעבועות חוששים. ודרך הבדיקה הוא שמביאים סכין מחודד ומפרידים את הריאה מהצלעות, אם יש מכה בצלעות תולים את הריעותא בצלעות, ואם אין מכה בצלעות תולים את הריעותא בריאה אע"פ שאין יוצא שם אויר. ורב נחמיה בנו של רב יוסף היה בודק ע"י נפוח במים פושרים, וי"א שהיה עושה בדיקה זו לשתי אונות הסרוכות זו בזו, ורב אשי סובר שאין בדיקה זו מועילה לזה.

ריאה שהעלתה אבעבועות כשרה, ויש שמפקקים בדבר, וריו"ח לא סבר להתיר בזה.

דיני טריפה ע"י מחט -

מ"ח: מחט שנמצאת בריאה ואין הריאה נקובה מבחוץ, י"א דכשרה וי"א דטריפה. ואין הכרח לומר שנחלקו אם חסרון מבפנים שהברזל אוכל את הבשר שסביבו שמייה חסרון או לא, די"ל שלכו"ע לאו שמייה חסרון, והמחלוקת היא אם תולים שהמחט הגיעה דרך הקנה, או דרך הוושט ע"י נקב. ורב אסי אמר שאם אין הריאה לפנינו א"א להכשירה, אבל אם הריאה לפנינו ורואים שאין בה נקב כשרה, דאף שניקב הסימפון, אין פוסל אלא נקב מסימפון לחבירו ולא לריאה, (ואף שמעיים שניקבו אחד לשני כשרים כיון שאחד מגין על השני, אין מדמים טריפות זה לזה). ואם נמצאה המחט בסימפון הגדול, אף לאוסרים כאן י"ל שהמחט באה דרך הקנה ולא דרך הוושט.

מחט שנמצאה בכבד - אם חודה בתוך הכבד ודאי נעשה כאן נקב בוושט ומשם הגיעה לכבד, ואם חודה מבחוץ לכבד היא באה דרך הקנה, וכל זה במחט עבה, אבל בדקה בכל גוונא תולים שנעשה נקב. ומחט שנמצאה בסימפון הגדול של הכבד, נחלקו בגמ' אם הבהמה כשרה או טריפה, ונחלקו אם תולים שנכנסה דרך הקנה או דרך הוושט.

מ"ט: מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות, אם ניקבה את שתי הדפנות הוי טריפה, אבל אם ניקבה רק את הדופן הפנימית כשרה, אפי' אם חודה כלפי פנים, דאנו תולים שאוכלים ומשקים דחקה.

גרעין של תמרה שנמצא במורה, הבהמה כשרה, אבל בגרעין של זית טריפה.

המשך דיני טריפת הריאה -

ריאה נקראת כך מפני שהיא מאירה את העיניים, והיינו כשיש בה סמנים, דאז אווז שלם נמכר בזוז והריאה בד' זוזים.

ריאה שניקבה במקום משמוש הטבח, נחלקו בגמ' אם תולים את הנקב במשמוש או לא, ולהלכה כשרה.

תולעת שיצאה מן הריאה, נחלקו בגמ' אם תולים שיצאה לפני השחיטה או אח"כ, ולהלכה כשרה.

לר"ש אין נקב בריאה מטריף עד שתינקב לבית הסמפונות, והיינו לסימפון גדול. ונחלקו בגמ' אי הלכה כר"ש, ומסקנת הגמ' שאין הלכה כר"ש.

איסור אכילת חלב

מ"ט: חלב שע"ג קיבה נהגו בו הכהנים התר, כרבי ישמעאל שהיה כהן והתירו בשם אבותיו, דהא דכתיב "את כל החלב אשר על הקרב" היינו חלב שעל הדקין, אבל ר"ע סובר שהכונה לחלב שעל הקיבה. וכן מצינו שרבי ישמעאל אמר ש"ואני אברכם" היינו שהקב"ה מברך את הכהנים, אבל לר"ע הכונה שהקב"ה מסכים למה שהכהנים מברכים את ישראל, וברכת הכהנים נלמדת מ"ואברכה מברכין", ודרכי ישמעאל עדיפא, מפני שברכתם נמצאת עם ברכת ישראל. אמנם הגמ' מביאה ברייתא שממנה מבואר שרבי ישמעאל אוסר חלב שעל הקרב, ומרבה מהפסוק כל חלב שיש עליו קרום והוא נקלף, (ולר"ע צריך שיהיה גם תותב פרום כשמלה, וחלב הקיבה אינו תותב אלא עשוי חתיכות חתיכות). והגמ' אומרת שרבי ישמעאל התיר בשם אבותיו, אבל הוא עצמו סובר לאסור).

ולהלן בגמ' איתא שהחלב הנקרא חיצא טמא, והחלב הנקרא בר חיצא טהור. ויש בזה מחלוקת בין בני בבל לבני ארץ ישראל, י"א שחלב שעל הקשת אסור לכו"ע, ונחלקו בחלב שעל היתר, (ובני א"י היו מורידים מעט מלמעלה ואוכלים אותו), וי"א שחלב שעל היתר מותר לכו"ע, ונחלקו בחלב שעל הקשת.

חלב טהור שסותם נקב זה מכשיר, אבל חלב טמא הסותם לרב אינו מכשיר, וגם בחיה אף שחלבה מותר מ"מ חלב כזה שבבהמה הוא טמא אינו מכשיר כיון שחלב זה אינו מהודק. ולרב ששת אף חלב טמא מכשיר. ורבא רצה להתיר כרב ששת משום שהתורה חסה על ממונם של ישראל, ואמר לו רב פפא שהרי האוסר הוא רב, ובאיסורא דאורייתא אין לומר התורה חסה על ממונם של ישראל אלא יש ללכת אחרי המחמיר. ועוד רצה רבא להתיר כד דבש שנתגלה, משום שרק יין דבש וחלב אסורים משום גילוי, ועוד שהתורה חסה על ממונם של ישראל, ואמר לו רנב"י שר"ש אומר שיש בזה סכנת נפשות, ואוסר גם בציר וחומץ ושמן ודבש ומוריס, (ות"ק מתיר באלו) וממילא אין להתיר משום הפסד ממונם של ישראל, וטען רבא שידודו לו בציר מפני שהיו חכמים שהיו מניחים משקה מגולה בציר, ואמר רנב"י שידודו בדבש לאסור, כי גם ר"ש בן אלעזר אוסר בדבש).

חלב העשוי ככובע אינו מועיל לסתימת נקב, והיינו החלב הנמצא על החלחולת המוציאה רע, וי"א דהיינו שומן הלב.

ג. בני מעיים שניקבו וליחה סותמתן כשרה, והיינו לר"ש בן גמליאל בליחה שאינה יוצאת אלא בדוחק. ואמרו שהלכה כרשב"ג, אולם אחד התלמידים עלה לא"י ושמע שאמרו שאין הלכה כרשב"ג.

אבל שלא היה בזמן הקבורה, אם הוא בא ממקום קרוב בתוך ג' ימים הראשונים, מונה עמהן, אבל אם הוא בא ממקום רחוק הוא מונה לעצמו, ואם בא אחר ג' ימים ראשונים אף בבא ממקום קרוב מונה לעצמו. ולר"ש אם בא ממקום קרוב אפי' אם הוא בא ביום השביעי מונה עמהן, והלכה כר"ש.

מתי מתירים ע"י הקפה

בני מעיים שניקב בהם נקב, נוקבים נקב אחר לראות אם זה דומה לנקב הראשון, ואז היא כשרה דבידוע שניקבה אחר שחיטה, ורב משרשיא משמש בנקב שלא היה דומה ואחר המשמוש היה דומה, וטעמו הוא מפני שהנקב הראשון כבר משמשו בו.

ובריאה מתירים ע"י השואה לנקב חדש, י"א דהיינו כששניהם באותו צד של הריאה, ולהלכה אפשר גם בצד השני, אבל רק מדקה לדקה ומגסה לגסה, ולא מדקה לגסה או מגסה לדקה.

ובקנה מתירים ע"י השואה לנקב חדש, י"א דהיינו דווקא כששניהם באותה חוליה שהיא ג' טבעות, ולהלכה אפשר גם בחוליה אחרת, אבל אין להשוות מחוליה לבר חוליה או מבר חוליה לחוליה.

עוד מיני טריפות

חלחולת שניקבה כשרה, כיון שהירכים סותמות את הנקב. במקום הדבק כשר אף ברובו, ושלא במקום הדבק אפי' במשהו הוי טריפה, וי"א שבמקום הדבק כשר אפי' בניטל כולו אם נשתייר בו כדי תפיסה, והיינו כמלוא אצבע ואפי' בשור.

הכרס הפנימית שניקבה הוי טריפה (אבל בחיצונה עד שיקרע רובה). י"מ דהיינו מקום הנקרא סניא דיבי, וי"מ שזה איסתומכא דכרסא, וי"מ שזה מקום צר שבכרס ממקום שמתחיל להיות צר ולמטה, וי"מ שזה מקום שאין בו צמר, וי"מ שזה הטפח שבושט הסמוך לכרס, ובמערבא אמרי שכל הכרס זו הכרס הפנימית, (וכרס החיצונה זה הבשר החופה את רוב הכרס), וי"מ שמפרעתה זוהי הכרס הפנימית והיינו היכא דפרעי טבחי, וכן נהגו להחמיר בהנרדעא, וזה כולל את שאר השיטות, חוץ מטפח האחרון שבושט ודעת מערבא. ובחיצונה אם ניקבה בנקב שחללו כשיעור סלע הוי טריפה, מפני שע"י מתיחה יהיה בזה טפח, וי"א שצריך מעט יותר מסלע, והיינו כשיעור שאפשר להכניס בו בדוחק ג' גרעיני תמר עם שאריות פרי, או להכניס ברווח ג' גרעינים בלא שאריות פרי.

נ"א. מחט שנמצאה בעובי בית הכוסות, אם היא תחובה בצד אחד כשרה, ואם בשני הצדדים הוי טריפה. ואם נמצא שם קורט דם זה מגלה שזה קרה לפני השחיטה והויא טריפה, אבל אם לא נמצא קורט דם בידוע שזה קרה אחרי השחיטה, ואם הגליד פי המכה זה מגלה שזה קרה ג' ימים לפני השחיטה, ואם לא הגליד פי המכה, המוציא מחבירו עליו הראיה דאין ידוע אם היתה טריפה כשמכרה לו.

מתי חוששים לריסוקי אברים

נפלה מן הגג הוי טריפה, ואם ראה אותה למעלה ואח"כ מצאה למטה לא חוששים שנתרסקו אבריה להצריך להשוותה מעת לעת, ואף אם ראו אותה קופצת וראו שאין לה במה להאחז כשרה, דוודאי אמדה נפשה שיכולה לקפוץ.

בהמה הגוררת רגליה אינה טריפה, ואע"פ שיתכן שנפסק חוט השדרה, זה אינו שכית, אלא תולים שאחזה שגרון.

זכרים המנגחים זה את זה אע"פ שהם נראים דוויים כשרים, דאינו אלא חום, אבל אם נפלו חוששים לריסוק אברים.

אילים שנגנבו וזרקום הגנבים מעל הגדר כשרים, מפני שזורקים אותם על מותניהם כדי שיוכלו לרוץ לפניהם, אבל אם החזירום מחמת יראה חוששים לריסוק אברים, אמנם אם החזירום מחמת תשובה כשרים.

הכה אותה במקל על גבה, אם המקל ארוך מראשה עד זנבה או מזנבה עד ראשה, כשרה, אבל אם המקל הפסיק באמצע השדרה, או שיש במקל בליטות, או שהכה לרוחב הגב, חוששים לריסוק אברים.

נ"א: עגל שנולד, לרב נחמן אין חוששים שנתרסקו אבריו ע"י בית הרחם. הגמ' רוצה להוכיח דין זה ממה שתינוק בן יום אחד מטמא בזיבה, ולא חשיב ראייה באונס דאינה מטמאה דכתיב "מבשרו", וכן הגמ' רוצה להוכיח ממה שאפשר לשחוט ביו"ט עגל שנולד באותו יום. והגמ' דוחה שאפשר להעמיד דינים אלו ביצא דרך דופן. ואין להוכיח כרב נחמן ממה שבכור שנולד ביו"ט עם מום אינו מוקצה, וכאן אין להעמיד ביצא דרך דופן, שהרי א"כ אינו קדוש בבכורה.

והגמ' דוחה שי"ל שמדובר שהפריס תחב פרסותיו לעמוד ע"ג קרקע, דאינו טריפה כמו בנפולה שעמדה מנפילתה.

בהמה שמפילים אותה בבית המטבחים אין חוששים בה לריסוקי אברים, מפני שנועצת צפורניה עד שמגיעה לארץ.

דרך הבדיקה מחשש ריסוקי אברים-

בהמה שנפלה ועמדה א"צ להשהותה מעת לעת, אבל צריכה בדיקה שלא נפסק חוט השדרה, ולא נשברו רוב הצלעות, ולא נעקרה חוליה, ואם הלכה, לרב א"צ גם בדיקה, ולרב חייא בר אשי גם היא צריכה בדיקה, והלכה כרב.

מה נחשב עמידה והליכה- לרב מספיק שתפשוט ידה לעמוד ותעקור רגלה ללכת, ולרב חסדא מספיק שנערה לעמוד.

נפולה צריכה בדיקה כנגד בני מעיים שמא נקרעה רוב הכרס החיצונה או שנעקרו חוליות, ומר זוטרא אמר שצריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו שמא נשברו רוב צלעותיה או שנעקרו חוליות. אבל א"צ לבדוק אם סימני השחיטה.

נפולה בעוף-

עוף שנחבט על פני המים כיון ששט מלוא קומתו כנגד הילוך המים, או במים עומדים, או עם הילוך המים אבל הקדים עצים שיש במים, אין חוששים בו לריסוק אברים.

עוף שנפל, מתי חוששים בו לריסוק אברים- עוף שנפל על בגד מתוח, או על רשת שקשריה קרובים זה לזה, או על פשתן הקשור ונפל עליו ולא בצדו, או שנפל על חבילות קנים, או על פשתן החבוט ואינו סרוק, או שהוא עשוי באגודות ויש בו קשרים, או על שברי גבעולים שנופלים בניעור הפשתן, או על סב דקל שלא התחלק לרצועות, או על אפר שהורקד בנפה, או על חול הגס, או על אבק דרכים, או על תבן קשור, או על חיטים ומיני חיטים או על שעורים ומיני שעורים, או על רוביא, או על חפצי, חוששים בו לריסוק אברים. אבל אם נפל על בגד כפול או שאינו מתוח, או על רשת שאין קשריה סמוכים, או שנפל על צידי חבילות פשתן, או על פשתן החבוט וסרוק, או על נעורת, או על סב הדקל שנחלק לרצועות, או על אפר שלא הורקד בנפה, או על חול הדק, או על תבן שאינו קשור, או על מיני קטניות, או על חימצי, אין חוששים לנפולה.

נ"ב. כללא דמילתא, כל דבר שהעוף מחליק בו אין חוששים, ואם אינו מחליק חוששים.

דיבוק מלכדת עם דבק שהעוף נלכד בו, אם העוף נלכד בכנף אחד אין חוששים, ואם נלכד בשני כנפיים, לרב אשי אין חוששים, ולאמימר חוששים. ולל"ב בנדבק בשני כנפיים חוששים לכו"ע, ונחלקו בכנף אחד. ולהלכה בכנף אחד אין חוששים, ובשני כנפיים חוששים.

טריפה מחמת הצלעות

נשתברו רוב צלעותיה, והיינו שש מכל צד, או י"א מצד אחד ואחד מהצד השני, היא טריפה. ודווקא כשנשברו מחצין כלפי השדרה, ונשברו צלעות גדולות שיש בהם מח.

ואם נעקרו הצלעות, לעולא אף ברוב צד אחד היא טריפה, ולריו"ח גם בזה צריך רוב שני צדדים.

ואם נעקרה צלע וחצי חוליה היא טריפה, ואם נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוליה קיימת היא נבילה.

נ"ב: ואם נעקרה הצלע ממקום חיבורה בלא חוליה, או חוליה בלא צלע והיינו תחת סוף הכסלים, היא טריפה, ולענין טומאה אם נחסר

דבר זה מהמת, לב"ה אינו מטמא אף בנחסרה חוליה אחת, ולב"ש רק בשני חוליות.

עצם הגולגולת שנחבסה נמעכה ברובה, היא טריפה. ורבי ירמיה מסתפק אם הכונה לרוב גבהה או לרוב הקפה. תיקן.

בשר החופה את רוב הכרס שניטל ברובו היא טריפה, ואם נקרע ולא ניטל מסתפק רב אשי אי היא טריפה.

דרוסה

בבהמה היא טריפה מזאב ולמעלה, למעוטי חתול, וגדיים וטלאים שנדרסו ע"י חתול או נמיה או נץ, י"א דהוי טריפה, והיינו במקום שיש להם מצילים, או שהיא עצמה מצילה את עצמה, דאז הוא כועס ויש לו ארס חזק, ולל"ב י"א שאף אם אין מצילים היא טריפה. וי"א שרק אם ניקבה לחלל היא טריפה, דיש להם ארס אך הוא אינו שורף.

נ"ג. **ובעופות** מן הנץ ולמעלה היא דרוסה, י"א בעופות כמוהו, וי"א אף בגדולים ממנו. ועופות טמאים שדרסו י"א דהוי דרוסה רק בקטנים מהם, וי"א אף בשכמותם, אבל בגדולים מהם לא.

דרוסת חולדה- בעופות יש דרוסה לחולדה, אבל בכבשים גדולים או בגדיים וטלאים אין דרוסה לחולדה.

דרוסת שועל- לל"ק אין דרוסה לשועל, ולל"ב יש דרוסה לשועל.

דרוסת כלב- אין דרוסה לכלב.

כללי דרוסה- אין דרוסה אלא ביד ובצפורן ומדעת ומחיים, אבל ברגל או בשן או שלא מדעת או לאחר מיתה אין דרוסה, ולאחר מיתה היינו אפי' אם דרס מחיים ומדעת וחתכו את היד, והטעם משום שהארס יוצא בהוצאת היד ולא בהכנסתה.

ארי שנכנס לבין השוורים ונמצאה צפורן אחת לחה בגב אחד השוורים, אין חוששים לדרוסה, משום שאף שרוב האריות דורסים, ואין לומר שנכנסה הצפורן ע"י התחככות בכותל מפני שאין צפורן נכנסת לגב ע"י התחככות, מ"מ ארי הדורס אין צפורנו נשמטת, וממילא היא ספק, והדין תלוי בדין ספק דרוסה הנ"ל. אמנם אם רואים מקום הכאת צפורן בגב אחד השוורים, או שמצאו שם צפורן יבשה, או שתי צפורניים או שלש כפי הסדר שהצפורניים נמצאים ביד השור, חוששים לכו"ע שהארי דרסו.

ספק דרוסה- אם יש ספק אם הארי נכנס לבין השוורים, או שנכנס ספק כלב ספק חתול, או שנכנס ארי וישב ביניהם בשלום, או שנכנס דורס וקטע ראש אחת הבהמות, או שהדורס נוהם והבהמות גועות, או שנכנס אווז בין הקנים ויצא כשצווארו מלוכלך בדם ואין ידוע אם זה מהקנים או מחתול, אין חוששים לדרוסה. אבל היכא שהדורס שותק והבהמות גועות, לשמואל חוששים שדרס, ולרב אין חוששים. אמיר פוסק הלכה כשמואל, ואינו סובר כדעת רב, או שרב עצמו חזר בו.

נ"ג: שמואל חנק עופות ספק דרוסות וזרקם לנהר. ולא זרקם כשהם חיים, שמא יפרחו משם. ולא השהה אותם י"ב חודש, שמא יבוא בהם לידי תקלה. ולא אמר שימכרום לעכו"ם, שמא ימכרום לישראל. ולא זרקם לאשפה או לכלבים, כדי לפרסם שהם אסורים.

בדיקת דרוסה כגון בספק דרוסת ארי או שאין מקום הדריסה ניכר מבחוץ, הוא לבדוק את גבה וכריסה וצידיה כל מה שכנגד בני מעיים, ואם האדים שם בשר, אסור. וי"א שצריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו, ואפי' בסימנים צריך בדיקה, (ומבואר שיש דרוסה בסימנים), ודריסה בסימנים היינו כשהאדמו הסימנים עצמם.

סימנים שנדלדלו נעקרו ברובם, היא טריפה.

המססה כגון שדרוסה בירך שלא כנגד החלל וניקב הבשר לאחר זמן, והיינו שנתמסמס עד שהרופא צריך לגורדו עד הבשר החי, דינו כאילו אין שם בשר כלל. ולכן ריאה שיושבת יפה, אך כאשר מעמידים אותה נופלים חתיכות חתיכות, הוי טריפה.

ניקבה ע"י קוץ אינה נאסרת עד שתיניקב לחלל, ובדרוסה אם האדים הבשר שכנגד בני מעיים הוי דרוסה.

נ"ד. ניקב הוושט או שנדרסה הבהמה בבושט, במשהו היא נאסרת, אבל בקנה נקב אינו אוסר אלא בכאיסר, ודרוסה גם בקנה אוסרת במשהו, מפני שהארס הולך ושורף.

ר"ל לא הכיר את רב, ואמר לו ריו"ח שזהו התלמיד ששימש את רבי ואת רבי חייה, והוא שימש בישיבה וריו"ח שימש בעמידה, והוא גדול בהכל – בתורה ובחסידות.

עוד בדיני טריפות

קנה שנמצא שמוט לאחר שחיטה – לרב הבהמה כשרה, ולריו"ח יחתוך במקום נוסף וישווה בין המקומות, ורב נחמן אחר שאף שחט כשהוא תופס בסימנים הרי היא טריפה.

בהמה שהוכתה בגיד הנשה ונשחטה, או שהכו אותה בכליתה ע"י חץ, כשרה, דאין להוסיף על הטריפות שמנו חכמים, ואף שמצינו שעשו כך לבהמות והם מתו, מ"מ אם היו שמיים להם סם היו חיות.

ואלו כשרות בבהמה

ניקבה הגרגרת או נסדקה כשרה, אא"כ חסרה כאיסר האיטלקי, או בכדינר קורדינאה מהרי ארטס.

נפחתה בגולגולת ולא ניקב קרום של מח, ניקב הלב ולא הגיע הנקב לבית חללו, נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה, ניטל הכבד ונשתייר ממנו כזית, המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה, ניטלו הטחול או הכליות או הלחי התחתון (ויכולה לחיות ע"י לעיטה והמראה) או הרחם, כשרים.

נ"ד: לריו"ח אלו הנמנו כטריפות דווקא הם טריפות, ולר"ל דווקא אלו הנמנו שהם כשרות הם כשרות. ונ"מ בבוקא דאטמא דשף מזדכתייה, שלריו"ח כשרה, וכן לרבא היא כשרה אא"כ נפסק הגיד, ולר"ל היא טריפה, וכן סובר רב מתנה, ולהלכה היא כשרה אע"פ שנפסק הגיד, אא"כ הוא נרקב.

אין בעלי אומניות רשאים לעמוד מפני תלמידי חכמים בשעה שהם עוסקים במלאכתם, אמנם מפני מביאי הביכורים עומדים, משום דחביבה מצוה בשעתה, או מפני שיש לחוש שיכשלו לעתיד לבוא שאם לא יראו להם פנים צהובים ודרך כבוד, לא יביאו ביכורים מפני הטורה.

עד בכלל או עד ולא עד בכלל

לרב נחמן היכא ששיערו חכמים כסלע בחסרון בגולגולת, או כאיסר נקב בגרגרת, דין סלע ואיסר עצמם כיותר מסלע ואיסר.

נ"ה. מסקנת שרב נחמן סובר שעד הוא עד בכלל, אמנם היכא שזה קולא אומרים שעד ולא עד בכלל.

ולכן חבל היוצא מן המטה ונטמאה המטה, אם החבל הוא עד חמשה טפחים הוא טהור, אבל בחמשה הוא טמא, ומחמשה ועד עשרה טמא, ובעשרה הוא ג"כ טמא. (דכל שיעורי חכמים להחמיר, חוץ משיעור גריס בכתמים).

ולענין כלי חרס דקים בין כשהם שלמים בין לענין קרקעיתם בין דופנותיהם, אם הם יושבים על הארץ בלי סמיכה הם מקבלים טומאה, ושיעורם בכדי סיכת קטן שמחזיקים שמן בכדי סיכת קטן, ושיעור זה הוא עד לוג שהיה מחזיק לוג לפני שנשבר, ומלוג ועד סאה רביעית,

ומסאה ועד סאתים חצי לוג, ובאלו לוג וסאה וסאתים דינם כלמטה, כיון שזה לחומרא.

עוד סוגי טריפות

טריפה מחמת הטחול – ניטל הטחול אין הבהמה נעשית טריפה, אבל בניקב לרב עוירא הוי טריפה, ובנחתך – לל"ק הוי טריפה, ולל"ב לא הוי טריפה, ובמערבא אמרו שבניקב הטחול לא הוי טריפה, אם ניקב במקום שהטחול נעשה דק, או שנשאר מתחת הנקב כעובי דינר זהב.

נ"ה: **טריפה מחמת הכליות** – ניטלו הכליות כשרה, לקתה באחת מכליותיה והגיע הלכותא למקום החריץ טריפה. ובמערבא אמרו שמה שפוסל בריאה אינו פוסל בכליה, וכ"ש שמה שכשר בריאה כשר גם בכליה. והגמ' אומרת שמוגלה כשר בריאה ופסול בכליה, ומים זכים כשרים בשניהם (אא"כ הם עכורים או סרוחים), ואין לדמות טריפות להדדי. כליה שנעשתה קטנה, בבהמה דקה כשרה עד כפול, ובגסה כשר עד כענבה בינונית.

ריאה שנחרתה והיינו שצמקה ונעשתה כחריות דקל בידי שמים, כשרה, ובידי אדם, טריפה, ולרשב"א אף בידי כל הבריות – שאגת אריה וקול שחל, הוי טריפה. והדרך לבדוק את הריאה – בקיץ ימלא מים קרים בספל מחרס לבן, ובסתיו ימלא מים פושרים בספל מחרס שחור, ויניח שם את הריאות מעת לעת, ואם חזרו לגודלם כשרה, ואם לאו טריפה.

הגלודה שניטל כל העור שלה מחמת שחין או מלאכה, ר"מ מכשיר וחכמים פוסלים, וי"א שר"מ הודה לחכמים. ואם נשתייר עור ברוחב סלע על פני השדרה כולה כשרה, וי"א שדי שישתייר כסלע בראשי הפרקים בחוליות ובעצמות השוק והירך, וי"א כסלע במקום טיבורו. ורבי ינאי ברבי ישמעאל מסתפקים מה הדין אם ניטל העור רק ממקומות אלו, ונשאר בשאר הגוף. וי"א שאם נשאר כסלע בכל מקום בגוף כשרה, חוץ מבעור בית הפרסות, ולריו"ח אפי' עור בית הפרסות מצייל.

השוחט עולה במחשבה להקטיר כזית מהעור שתחת האליה חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת, ואם חשב לעשות כך חוץ לזמנו, הוי פיגול ויש בו כרת, ולרבי יעקב וי"א רבי שמעון גם בעור בית הפרסות ובעור של עגל הרך שייך פסול ופיגול, וכן בכל דבר שאמרו חכמים שדין העור כדין הבשר, להביא עור הרחם, שייך פסול ופיגול.

טריפות בעוף

נ"ו. כל הטריפות שמנו חכמים בבהמה שייכים גם בעוף, ואלו שנכתבו כאן יש בהם חידוש מיוחד.

נקובת הוושט, פסוקת הגרגרת, ניקב הקורקבן, ניקבו הדקין, הוו טריפה בעוף.

דרסה אדם, או שטרפה בכותל, או ריצצתה בהמה, והיא מפרכסת, אם שהתה מעת לעת ושחטוה, כשרה, אך בכל גוונא צריכה בדיקה.

אם הוכתה בראשה ע"י חולדה במקום שיכול להנקב קרום המח הוי טריפה. שיטת רב ושמזואל ולוי שיכניס ידו בפה של העוף ואם המח יוצא דרך הנקב הוי טריפה ואם לאו כשרה, ואף למ"ד דהוי טריפה אף אם ניקב רק העליון ולא התחתון, מ"מ גם אם ניקב רק העליון היה המח יוצא, כיון שהתחתון רך. וזעירי סבר שאין בדיקה מועילה לזה, מפני ששיני החולדה דקות ועקומות ולכן אין המח יוצא, אמנם כשעלה להנרדעא אמר שבדקים ביד, אבל לא במסמור, וכן סובר רב יהודה שאין לבדוק במסמור משום שגורם להטריף שלא כדין, ולריו"ח אפשר לבדוק גם במסמור, ורבי נחמיה היה בודק במחט, וס"ל שבבדיקה ביד יש לחוש שהיא טריפה ואין הבדיקה מבררת. ורב

שיזבי היה בודק בשמש לראות אם יש נקב, ורב יימר היה בודק במים אם הם יוצאים דרך המכה, ורב אחא בר יעקב היה בודק בקש של חיטה כמו במסמור.

עוף הגדל במים נעשה טריפה כבר כשנשבר העצם אע"פ שלא ניקב הקרום, כיון שהקרום שלו רך. ואוויזי דידן דינם כעוף הגדל במים.

נ"ו: נפלה לאור ונכמרו בני מעיה ונעשו הקורקבן או הלב או הכבד ירוקים, אפי' במשהו, הוי טריפה, אבל אם הם אדומים כשרים, ואם הוריק הכבד כנגד בני מעיים הוי טריפה (אע"פ שבניטל הכבד ונשאר כזית כשרה), ואם הדקין נעשו ירוקים הוי טריפה כיון שדרכם להיות אדומים, אמנם אם שלקם וחזרו והאדימו לא הוי טריפה, ומאידיך אדומים שלא הוריקו אך ע"י שליקה הוריקו, הוי טריפה. אמנם א"צ לשלוק עוף שנפל לאש אם לא הוריק, דאחזוקי ריעותא לא מחזקינן.

ואלו כשרות בעוף-

ניקבה הגרגרת או שנסדקה, הוכתה ע"י חולדה בראשה ולא ניקב הקרום, ניקב הזפק - הכרס שלשם נקבץ האוכל, (ולרבי אפי' ניטל הזפק כשרה), ונשתברו גפיה, נמרטו כנפיה, בכל אלו העוף כשר. (ולר"י אם ניטלה הנוצה הדקה הסמוכה לבשר שאין בה קנים, הוי טריפה, ור"ש בן חלפתא גרם לעוף שניטלה הנוצה שתגדל כנפים יותר ממה שהיה לה קודם).

ניטל הרחם הגמ' מסתפקת אי הוי טריפה.

גגו של זפק שנמתח עם הוושט דינו כוושט שנטרף בנקב משהו.

יצאו בני מעיה ולא ניקבו ולא היפך בהם כשרה, ואם היפך בהם הוי טריפה, (דכתיב "הוא עשך ויכוננך", שאם נהפך אבר אינו יכול לחיות, ומעשה באחד שנפל מהגג ויצאו בני מעיו, ובא רומאי ועשה כאילו שוחט בנו לפניו וחזרו בני מעיו ועי"ז לא מת. וי"מ "הוא עשך ויכוננך" שהקב"ה העמיד את כנסת ישראל עם כהנים נביאים שרים ומלכים).

נ"ז: עוף שנשתברו רגליו מן הארכובה ולמטה או אפי' למעלה ולא יצא העצם לחוץ, כשר, ורבא בדק בצומת הגידים והכשיר.

עוף שנשמטה ידו כשר, ואם נשמטה ירכו הוי טריפה (וכן בבהמה), ואם נשמט גפו הפרק העליון המחובר לגב הוי טריפה שמא ניקבה הריאה, ולשמואל וריו"ח תיבדק נופח בריאה ע"י קנה דק ורואה אם האויר יוצא.

ריאת העוף- חזקיה אמר שאין ריאה לעוף, הגמ' רצתה לבר שכוונתו שריאת העוף א"צ בדיקה אף בנפל העוף או שנכמרו באש, כיון שצלעותיה מגינים עליה, והגמ' דוחה שכוונתו כפשוטו, ובאמת יש לעוף ריאה.

בהמה או עוף שנחתכו רגליה מהארכובה ולמטה כשרים, אבל מן הארכובה ולמעלה או שניטל צומת הגידין הוו טריפה.

נ"ח: שמוטת ירך בעוף- י"א ששמוטה כשרה אף שחתוכה טריפה, וי"א שאף שמוטה היא טריפה, וכן הלכה.

אם נחסר הקנה כאיסר האיטלקי הוי טריפה, ואף אם עשו לה קרומין של קנה אין להכשירה, ומה שרואים שחיתה זה היה בתוך י"ב חודש.

כתיב "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין ומושל", רבי שמעון בן חלפתא בדק דבר זה ע"י שגרם שיהרגו נמלה אחת, ואמרו ששמא היה מלך עם אלו שהרגוה או שבדיוק מת המלך הקודם, ואין לנו אלא לסמוך על שלמה.

מהו סימן לטריפה היכא שיש ספק - י"א שאם חייתה י"ב חודש אינה טריפה, וי"א שטריפה אינה יולדת, וי"א שאם משבחת אינה טריפה ואם מתנוונת היא טריפה, ולרבי ל' יום ואמרו לו שיש שחיות ב' וג' שנים. ורב אחא בר יעקב אמר שההלכה שטריפה יכולה להוליד

ולהשביח. וההלכה שבזכר אינו טריפה כל שחי י"ב חודש, ובנקיבה כל שיוולדת.

גולגולת שיש בה נקב אחד ארוך או נקבים הרבה מצטרפים למלוא מקדח ואינה מטמאה באהל לב"ש, דהיינו כדי שינטל מן החי וימות, ורבי יוסי בן המשולם טען שהיה מעשה באדם שנפחתה גולגלתו ושמו לו שם חתיכת דלעת יבשה והוא חי, ואמר לו רשב"א שלא עברו עליו ימות הצנינה. ומבואר דס"ל שסימן לטריפה הוא י"ב חודש.

נ"ח: דין ביצים של טריפה- אם הביצה נולדה ע"י חימום מהקרקה אסורה, ואם נולדה ע"י זכר מותרת משום דהוי זהו זה גורם, אמנם הביצה שהיתה בזמן שנטרפה אסורה בכל גוונא. וכן מצינו בבהמה שנטרפה ולבסוף עיברה, שלר"א הולד אסור אפי' להדיט דס"ל שזהו זה גורם אסור, ולרבי יהושע מותר אף לגבוה דס"ל שזהו זה גורם מותר. ולמ"ד שטריפה אינה יולדת לא שייך ביצי טריפה, אלא הדין הוא שביצים שהיו בעוף בשעה שנטרף משהים אותם, ואם העוף טען ביצים נוספות הם מותרות, ואם לאו הם אסורות. ולדבריו מה שנחלקו ר"א ורבי יהושע בולד טריפה איירי בעיברה ולבסוף נטרפה, והמחלוקת היא אם עובר ירך אמו ונאסר כאחד מאבריה, או שעובר לאו ירך אמו, ור"א אוסר גם להדיט, ורבי יהושע מתיר גם לגבוה, ומ"מ ביצה שהיתה בשעה שנטרפה אסורה אף לרבי יהושע, דחשיבא כגופה.

נ"ח: בריה שאין בה עצם אינה מתקיימת י"ב חודש. הגמ' רוצה לומר שלדבריו מה שמצינו שכישות שהתליעה כשהיא מחוברת אסורה דזה נחשב "שורץ על הארץ", אם התליעה תמרים בתוך כד אחרי שהיו שם י"ב חודש מותרים, דאם התליעה במחובר לא היו חיים י"ב חודש. ורב אמר שיתוש לא חי אפי' יום אחד.

כל יתר כנטול דמי- בהמה בעלת חמש או שלש רגלים הרי זה מום, ואם החסרון או היתרון הוא ברגל הוי טריפה, דכל יתר כנטול דמי. וכן מטעם זה הטרף רב הונא בהמה שהיו לה שני מעיים, (אא"כ הם נשפכים אחד לשני). אמנם אין להטרף בהמה שיש לה קנה היוצא מבית הכוסות להמסס, מפני שזה אינו יתר אלא זה מוצי' בבהמות הרועות מחוץ לעיר, אבל קנה שמבית הכוסות לכרס הוי טריפה. ובהמה שיוצאים ממנה שני בני מעיים היא טריפה, ובעוף כשרה, ואף בבהמה אם יוצאים ממקום אחד ומתחברים בתוך רוחב אצבע כשרים, וי"א שאף אם אינם מתחברים כשרים אם מתחברים עד כאצבע מלמטה סמוך לנקב הרעי, והרעי יוצא מנקב אחד.

נוצת העוף- ר"י מטרף בניטלה הנוצה. ורבי ישמעאל אומר שהנוצה מצטרפת לשיעור כזית לפיגול. ריו"ח אמר ששניהם סוברים אותו דבר שהנוצה היא כעור, ולרבא י"ל שר"י סובר שהיא טריפה כיון שאין לעוף הגנה, אבל לא הוי פיגול, ורבי ישמעאל סובר שיש פיגול משום שהיא ראויה לאכילה, אבל לא הוי טריפה מפני שהנוצה לא מגינה על העוף.

עוד בדיני טריפה בבהמה

בהמה שנתרבה דמה, או שנכנס עשן בגופה, או שחלתה מחמת צינה, או שאכלה הרדופני שהוא סם המות לבהמה, או שאר סם המות הממית בהמה, או שאכלה צואת תרנגולים, או ששתתה מים שהיו מגולים, כשרה. ואם אכלה סם המות שממית אדם, או שהכישו נחש, או שנשכה כלב שוטה, מותרת משום טריפה, אך יש בה סכנת נפשות.

הלעיטוה תיעה (שורש של מרירתא) או חילתית או פלפלין כשרה, והיינו בעלי החילתית, אבל בקרטיין הוי טריפה, כיון שזה גורם לניקוב המעיים. ומי שאוכל משקל שלשה זהובים חילתית לפני שאכל נפשט עורו מעליו, אא"כ ישב במים כדי לקרר את עצמו. (והאוכל ט"ז

ביצים וד' אגוזים וז' גרעיני צלף ושותה ג'כ רביעית דבש בתקופת תמוז, נעקר חיבור ליבו).

נ"ט. צבי שנחטכו רגליו האחוריות בעצם התחנתונה, אף שאינו טריפה יש לחוש שנשכו נחש, ולכן אין לאוכלו באומצא שמולחו מאד וצולחו מעט על הגחלים, אלא צולים אותו בתנור, ואם נופלין ממנו חתיכות זה סימן שנשכו נחש.

סימני טהרה בבהמה

סימני טהרה בבהמה נאמרו בתורה, מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות ומעלת גרה.

כל בהמה שאין לה שיניים למעלה, בידוע שהיא מעלה גרה ומפריסה פרסה והיא טהורה, ונ"מ דהיכא שפרסותיה חתוכות יכול לבדוק בשיניה, ובתנאי שהוא מכיר בן גמל וידוע שאינו בן גמל, (אבל גמל גדול יש לו ניבים), ואין לחוש שיש עוד מין שדומה לבן גמל, מפני שהקב"ה אמר "ואת הגמל כי מעלה גרה הוא". וכן אם מצא בהמה שפיה גמום – חתוך, בודק בפרסותיה, אם הם סדוקות בידוע שהיא טהורה, ובלבד שיכיר מהו חזיר, ואין לחוש שיש מין שהוא כמו חזיר, דכתיב "ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא". ואם מצא בהמה שפיה גמום ופרסותיה חתוכות, בודק בבשרה, אם הוא מהלך שתי וערב (בכנפי העוקץ תחת עצם האליה) בידוע שהיא טהורה, ובלבד שיכיר מהו ערוד, ואין לחוש למין שהוא כמו ערוד, דגמירי שאין כזה מין.

סימני טהרה בחיה

נ"ט: חיה בכלל בהמה לסימנים, אמנם יש סימן מיוחד לחיה, ונ"מ להתיר חלבה, והוא כל שיש לה קרניים וטלפיים, ולרבי דוסא מספיק קרניים.

הגמ' מסיקה שאם יש לה קרניים מפוצלות ודאי היא חיה, ואם אין הקרניים מפוצלות צריך שיהיו כרוכות וחדות וחרוקות והיו החריצים סמוכים זה לזה. ועיזא כרכוז הוא ספק, ולהלכה חלבו מותר.

קרב והיינו צבי שנמצא בבי עילאי ואורך גופו ט"ז אמה אע"פ שאין לו אלא קרן אחת חלבו טהור.

דברי רבי יהושע בן חנניה לקיסר

אריה דבי עילאי יש ט' אמות בן שני אוזניו, וכששאל הקיסר לרבי יהושע בן חנניה מה הרבותא להמשיל את הקב"ה לאריה, אר לו שהוא נמשל לאריה דבי עילאי, והפציר בו לראותו, והאריה התקרב לרומי ובמרחק ד' מאות פרסה נהם והפילו כל המעוברות, ובמרחק מאה פרסה נהם ונפלו שניהם והקיסר נפל מכסאו, וביקש מריב"ח שיבקש רחמים שיחזור למקומו, וכך היה.

ס. וכשרצה הקיסר לראות את הקב"ה, אמר לו ריב"ח שישתכל בשמש בחצי היום בתקופת תמוז, ולא היה יכול, ואמר לו שאם אחד ממשמשי אינו יכול לראות, כ"ש שאינו יכול לראות את הקב"ה עצמו.

וכשרצה להכין סעודה לקב"ה ולחילולותיו, אמר לו ריב"ח שיכין סעודה על שפת נהר ריביתא, והכין סעודה ו' חודשים ובאה רוח ושטפה אותה לנהר, והכין עוד ו' חודשים ובא גשם והטביע את הסעודה בים, ואמר לו ריב"ח שהרוח והמטר הם מטאטאים ושוטפים את הבית לכבוד הקב"ה.

וכשרצה בת הקיסר שהקב"ה יכין לה כלי מסתוריתא (כיון שהוא נגר דהא כתיב "המקרה במים עליותיו"), התפלל ריב"ח שתצטרע ונתנו לה מסתורייתא כמנהגם, וכשביקשה ממנו שהקב"ה יקח זאת ממנה, אמר לה שהקב"ה נותן ולא לוקח.

שור וחמור – שור כרסו וראשו וזנבו גדולים ופרסותיו רחבות, משא"כ חמור, ונ"מ למקח וממכר.

בריאת העולם

שור שהקריב אדם הראשון היתה לו קרן אחת במצחו, וקרניו נבראו לפני פרסותיו, (דכל מעשה בראשית נבראו בקומתם ובדעתם ובצביונם).

בשעה שאמר הקב"ה למינהו באילנות, אמרו הדשאים שאם באילנות שדרכם להיות בערבוניא אמר הקב"ה שיצאו למינהו, כ"ש שהם יצאו למינהם, מיד יצא כל אחד למינו, (ומכח זה מסתפק רבינא מה הדין במרכיב ב' סוגי דשאים), ופתח שר העולם ואמר "יהי כבוד ד' לעולם ישמח ד' במעשיו".

ס: הקטנת הירח – בתחילה יצאו "שני המאורות הגדולים" וטען הירח וכי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, אמר לה לך ומעטי את עצמך, וזהו דכתיב "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", אמנם כיון שאמרה דבר הגון היא תמשול גם ביום, וטען הירח ששרגא בטיהרא מאי אהני, אמר לו הקב"ה שישאל ימנו בו ימים ושנים, וטען הירח שבשמש מונים תקופות, אמר לו הקב"ה שצדיקים יקראו קטנים כשמו, ולא נתיישב דעתו של הירח, אמר הקב"ה שיביאו לו כפרה על שמיעט את הירח, והוא שעיר של ר"ח דכתיב ביה "לחטאת לד'".

ביום השלישי יצאו הדשאים ועמדו על פתח הקרקע, עד שבא אדם הראשון בערב שבת וביקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו, ללמדך שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים.

השסועה היא בריה בפני עצמה שיש לה ב' גבים וב' שדראות, ומכאן תשובה לאומרים אין תורה מן השמים, שהרי משה רבינו לא היה צייד.

ביאורי מקראות

כתיב **חמשת סרני פלישתים** והפסוק מונה ששה, לרבי יונתן היו חמשה חשובים, ולרב העוים באו מתימן (ונקראו עוים מפני שעיו את מקומם, או מפני שאיוו לאלוהות הרבה, או מפני שהרואה אותם אוחזתו עוית, ויש לכל אחד ט"ז שורות שיניים).

הרבה מקראות נראה שהם מיותרים אך הם גופי תורה, כגון הא דכתיב "והעוים היושבים בחצרים עד עזה כפתורים היוצאים מכפתור **השמידים וישבו תחתם**", והיינו שהעוים היו מצאצאי אבימלך שהשביע את אברהם שלא ילחם בבניו וניניו ונכדיו, והכפתורים השמידים וישראל כבשו מכפתורים. וכן מצינו שסיוחן כבש את עמון ומואב, ועי"ז יכלו ישראל לכבוש מסיחון. ומהא דכתיב "צידונים יקראו לחרמון שריון וכו'", לומדים שאפ"י הרי א"י חביבים על אומות העולם, שכל אחד מהאומות הלך ובנה כרך לעצמו על שם הרי א"י. והא דכתיב "ואת העם העביר אותו לערים" עשה כך יוסף כדי שלא יקראו לאחיו גולים.

סימני טהרה בעוף

ס"א סימני העוף לא נאמרו בפירוש בתורה, אבל למדו מזה שנשר טמא שעוף שאין לו אצבע יתירה גבוהה משאר האצבעות ונמצאת מאחוריהם, ואין לו זפק ואין קורקבנו נקלף והוא דורס ואוכל הוא טמא.

עוף שיש לו רק סימן טהרה אחד הוא טהור, לפי שאינו דומה לנשר, אמנם לולא שהיה כתוב נשר היינו לומדים מפרס ועזניה, שכל עוף שיש לו רק סימן אחד אסור כמו פרס ועזניה, ואין לומר ששני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים (וממילא א"צ לכתוב נשר כדי ללמד שמספיק סימן אחד), דכל אחד מהם יש לו סימן טהרה אחד,

ובעשרים סוגי עופות טמאים יש ג' סימני טהרה שווים, ושניים מהם נמצאים בעורב, ואחד נמצא בפרס והשני בעזניה, ולפ"ז א"צ ללמוד מתורים את ד' סימני הטהרה, ונכתבו כדי ללמד שרק הם כשרים לקרבן.

לר"א בר צדוק כל עוף החולק את רגליו טמא.

ס"ב. דין עוף שאין ידוע אם הוא כשר-

מי שבא לפניו עוף עם סימן טהרה אחד, אם הוא בקיא בהם ובשמותיהם, יכול לאכול עוף שאינו מהם, אך אם אינו בקיא בהם ובשמותיהם אינו יכול לאכול את העוף שמא הוא מהם, ולאמימר ורב אשי אף אם אינו מכיר פרס ועזניה יכול לאוכלו, כי פרס ועזניה אינם מצויים בשובב.

ואם בא לפניו עוף עם שני סימני טהרה, אם הוא מכיר מהו עורב ואינו עורב, יכול לאוכלו. ולר"א צריך להכיר גם מין עורב כזרזיר או סנונית לבנה, שהם אסורים באכילה דכתיב "ואת העורב למינהו", אבל לרבנן הם מותרים באכילה. וכן נחלקו לענין טהרת מצורע בעוף המסרט, שהיא הסנונית הלבנה. דעת אמימר שהמחלוקת היא בזו שכריסה ירוקה, אבל זו שכריסה לבנה מותרת אף לר"א, (ונקראת לבנה לאפוקי זו הגדלה בבית שהיא שחורה), והלכה כר"א. ודעת מר זוטרא שנחלקו בזו שכריסה לבנה, אבל זו שכריסה ירוקה אסורה אף לרבנן, והלכה כרבנן.

תורים ובני יונה-

תסיל - מין יונה, פסול משום תורים וכשר משום בני יונה כשהוא קטן, ודאפיצו ותורים של רחבה כשרים משום תורים ופסולים משום בני יונה. (והא דתני שכל העופות פסולות במי חטאת חוץ מן היונה מפני שהיא מוצצת וממילא במים שנשארו לא נעשתה מלאכה, ולא תני תסיל, הטעם הוא שתסיל מוצץ ומקיא ופוסל משום שזה רוק בעלמא, אי נמי משום מלאכה).

ס"ב: כופשני צוצייני כשרים למזבח, והם תורים של רחבה הנ"ל, ואף שיש להם שם לוואי (ומצינו לגבי אזוב שאזוב יון או כוחלי או רומי או מדברי וכל שיש לו שם לוואי פסול), מ"מ מי שנשתנה שמו רק לאחר מתן תורה אינו נפסל. וי"א שהם כשרים כיון שבמקומם הם נקראים תורים סתם.

עופות טהורים וטמאים-

צדא מותר, וברדא אסור.

שמונה עופות מסופקים - חובא, חוגא, סוגא, הרנוגא, תושלמי, מרדא, כוחילינא, בר נפחא. וספיקם הוא מפני שעופות טהורים קורקבנם נקלף ביד, וטמאים אין קורקבנם נקלף כלל, ואלו קורבנם נקלף רק בסכין, ויש להם את שלשת הסימנים האחרים. ואמנם עוף שאין קורקבנו נקלף אך אחר שהושיבו אותו בשמש הוא נקלף ביד, טהור.

תרנגולא דאגמא - לאביי הוא אחד מח' ספיקות הנ"ל, ולרב פפא ומרימר אסורים, שהרי ראינו שדרסה ואכלה, והיו מחזיקים אותם בטהרה עד שראינו שדרסה, ולכן אין אנו אוכלים עוף אלא מה שמסרו לנו אבותינו שהוא טהור, אבל שאר העופות יש לחוש שהם דורסים. ורב פפא אמר שתרגולתא דאגמא מותרת.

שבור אנדרפטא מותר, פירוז אנדרפטא אסור. בוניא מותר, פרוא אסור. מרדו זגיד ואכיל מותר, מרדו סגיד ואכיל אסור. מזגא חמרא אסור, בת מזגא חמרא מותרת.

בקרב יצא לאור תמצית הש"ס על מסכת מנחות. וכן תמצית מסכת נדרים עם רא"ש ור"ן. וכן תמצית משנה ברורה חלק ג'.
כמו כן ניתן להשיג תמצית הש"ס א' (ברכות וסדר מועד). תמצית הש"ס ב' (נשים). תמצית הש"ס ג' (סדר נזיקין). (ניתן להשיג גם על כל מסכת בנפרד). וכן תמצית גפ"ת על מסכתות פסחים יבמות גיטין ב"מ וב"ב. תמצית תנ"ך, תמצית משנה ברורה חלקים א' ב', ותמצית ספרי מוסר, ותמצית ספרי חפץ חיים. לפרטים - 0527692282.

נקודות הפצה ברחבי הארץ: לפרטים ולפתיחת נקודות נוספות - 052-7692282

- ירושלים - ישיבת מיר (בית שלום, ארון קלטות "ובלכתך בדרך") 0527692282.
"מרכז הסת"ם" יחזקאל 1 ככר השבת. נוה יעקב- אשר גולק 8/2 077-7979554.
דברי חיים 12 (פלמן) 02-6259923. רמות פולין 66 דירה 28 02-5879786.
רמות ג' תאודור לביא 12 (רייכמן) 052-7147249. פרחי 10 (חיין) 02-5401420.
רמת שלמה (הרב טרוביץ) ביהמ"נ חזו"א. "כתר מלוכה" רח' בית ישראל 1 053-3117762.
מנחת יצחק 3 (טויב) 0533117762 - חדש - סנהדריה המורחבת 104 כניסה ג' (פרלשטיין) 0504140615.
גבעת שאול - קהתי 1 בכניסה לבנין ליד התד. בית וגן- רח' מושלם ראט 1 (קרפל) 02-6424736.
בני ברק - מרצבך, מלצר 24 03-5790989. מרכז הסת"ם רחוב זכריה 3. יוספי. קיבוץ גלויות 9.
מנקין, בורוכוב 3 03-5780281. קלרמן, רבי עקיבא 9. 054-8439903. כהן, יגאל אלון 8/27 054-8440406.
ציקיובוסקי זונפלד 20 03-6769572. נאה, רבי מאיר 3, רמת אהרן. 052-7144066.
רוטנר סוקולוב 39 052-7662047. פקשר עזרא 33 א' מול ביכ"נ אגו"י [מוהר"ג גשטטנר] 03-6746990.
מודיעין עילית - ר"ע 30/6 052-7692282. אבני נזר 30/2 (זיידל) 08-9741111.
ריטב"א 26 (רוכלין) 050-4173968. הרב מפוניב' 4 (יעקובוביץ). 052-7144090.
כולל עטרת שלמה. אהל תורה (אהבת שלום) רבי יהודה הנשיא 35. "תינוק" רח' ריה"נ 30.
ביתר - פרידמן. קניג 18 058-3207845. המגיד ממעזריטש 27 קומה ג' (שכטר) 052-7684471.
אשדוד - רובע ז' חלפתא 5/2 (וולף) 08-8642821. רובע ח', הרתום 37 (וולף) 053-3148677.
אופקים - (קרייסמן) החיד"א 1605/6 054-8415259. רכסים - כולל נר ישראל (כהן) 052-7183722.
בית שמש - ערבות הנחל 8/1 02-9920565. לוי. רחוב בן איש חי 71/6. 050-4120542.
יונה בן אמית 17 דירה 8 (גולדשטיין). 054-8499175.
אלעד - (אדלשטיין) ככולל מדרש אליהו, או ברח' בעלי התוספות 22. או 03-9337827, 052-7690972.
הר יונה - בביהכ"נ המרכזי, 058-3293176. פתח תקוה (ברוכים) רח' אריה בן אלעזר 26/15 052-7107905.

לפרטים והערות נא להתקשר ל- 052-7692282

בין השעות 14:15 - 13:45, או 19:50 - 19:20.

ניתן לקבל את הגלינות בפקס.

או במייל - A0527692282@gmail.com

ניתן להשיג גליון חודשי על דף היומי או על "קנין חכמה".

ניתן לקבל גליון שבועי על דף היומי ומ"ב וקנין חכמה

במייל 9518479@gmail.com

לתשומת לב - תרומות נצרכות, ויתקבלו בברכה. אפשרות להנצחה.

לפרטים - 052-7692282

ניתן לתרום בעמדות - נדרים פלוס, עבור "תמצית".
או בקהילות דרך בית הכנסת "אהל תורה" ברכפלד.

או ב"נדרים פון" 03-7630543. קופה 1450.

לרפואת רוחמה בת גיטל

ולרפואת מרים בת פראדל